

МІЖНАРОДНИЙ АЛЬЯНС ГОТОВНОСТІ ЛЮДСЬКОГО РЕСУРСУ
ЕС ЕНД ТІ УКРАЇНА

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ВОЄННОЇ ІСТОРІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ДРУГИЙ РІК ВІЙНИ. ВИПРОБУВАННЯ НА МІЦНІСТЬ

ВОЄННО-ІСТОРИЧНИЙ НАРИС
ДРУГОГО РОКУ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

КНИГА I

КИЇВ • 2024

Упорядники:

І. Косяк

В. Бідний

Редактори:

канд. військ. наук В. Коваль,

В. Назаров

Колектив авторів:

І. Косяк (вступ, висновки), канд. іст.наук В. Бідний (вступ, висновки), д-р наук з держ. упр. О. Боков (пп 1.2,2.2,3.2), Д. Ведула (пп 1.2,2.2,3.2), О. Гапоненко (пп 1.2, 2.2), М. Голка (таблиці 2-16), Р. Гузь (пп 1.1, додаток 2,3), д-р наук з держ. упр. О. Дегтяр (пп 1.2,2.2,3.2), А. Змрочко (пп 1.2,2.2,3.2), канд. іст. наук А. Коваль (пп 1.4, 2.4., 3.4), канд. іст. наук М. Ковальчук (пп 1.4,2.4,3.4), Д. Комаров (пп 1.3,2.3,3.3), Р. Коршук (таблиці 4-16), С. Косач (пп 1.3,2.3,3.3), М. Крет (додатки 1, 4), канд. іст. наук В. Куравський (пп 1.4,2.4,3.4), д-р техн. наук Ю. Лисецький (пп 1.2,2.2,3.2), М. Любашенко (додатки 1, 2, 4, таблиці 4-16), А.Мирончук (додатки 1, 2, 4, таблиці 4-16), д-р політичних наук С. Мокляк (пп 1.1,2.1,3.1), канд. іст. наук О. Надтока (пп 1.3,2.3,3.3), канд. іст. наук А. Оліяничук (пп 1.4,2.4,3.4), канд. іст. наук О. Пагіря (пп. 1.1, додаток 3), д-р іст. наук І. Патриляк (пп 1.4, 2.4., 3.4), канд. політ. наук Ю. Семенюк (пп 1.1,2.1,3.1), канд. іст. наук М. Таран (пп.1.1), канд. іст. наук Я. Таран (пп 1.3), PhD з історії та археології С. Таранець (додатки 1, 2, 4, таблиці 4-16), канд. юр. наук С. Сівков (пп 1.2), канд. іст. наук С. Хлонь (пп 1.1,2.1,3.1), Б. Шопинський (пп 1.3,2.3), А. Филипенко (пп.1.2,2.2,3.2), канд. іст. наук Д. Черновол (пп 1.4,2.4,3.4).

P50

Другий рік війни. Випробування на міцність: Воєнно-історичний нарис другого року широкомасштабної російсько-української війни (24.02.2023-24.02.2024) / . У 2 книгах. Книга І. / Міжнародний альянс готовності людського ресурсу, ЕС ЕНД ТІ УКРАЇНА та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. – Київ: Видавець Бихун В.Ю., 2024. – 672 с.

ISBN 978-617-7699-68-1

Монографія “Другий рік війни. Випробування на міцність: воєнно-історичний нарис російсько-української війни” – підсумок другого, і останнього року роботи колективу Центру досліджень воєнної історії Збройних Сил України. В монографії проаналізовані події відсічі сил оборони України широкомасштабній збройній агресії російської федерації, розкрито воєнно-політичну, воєнно-економічну, воєнно-стратегічну обстановку, описано бойові дії другого року війни.

Матеріали нарису призначені для військових і цивільних фахівців у галузі воєнної історії, національної безпеки і оборони, журналістів.

ISBN 978-617-7699-68-1

© Центр досліджень воєнної історії
Збройних Сил України, 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	6
Вступ	8
Розділ I. ЧЕТВЕРТИЙ ЕТАП: ТРЕТЯ СТРАТЕГІЧНА ОБОРОННА ОПЕРАЦІЯ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ (24 лютого 2023 р. – середина травня 2023 р.)	17
1.1 Воєнно-політична обстановка на четвертому етапі широко- масштабної агресії рф проти України (24 лютого – середина травня 2023 року)	17
Суб'єкти воєнно-політичних відносин навколо російсько-української війни та їхні цілі	17
Система міжнародно-політичних відносин: позиційна боротьба навколо впливу на агресію рф проти України. Агресія росії проти України та виклики глобальній безпековій архітектурі	39
Тенденції розгортання стратегічної координації країн Заходу	40
Процес консолідації груп країн навколо китайської альтернативи завершення війни та повоєнного світоустрою	43
Воєнно-політичні рішення, події, процеси, їх сутність. Україна та її партнери	45
Воєнна дипломатія України: згуртування міжнародної спільноти навколо нарощування допомоги нашої державі	48
Європейська та євроатлантична інтеграція України	58
Міжнародні зусилля щодо притягнення керівництва рф до відповідальності за злочини проти України	61
рф та її союзники. Вплив зовнішньополітичної діяльності росії на хід російсько-української війни	66
Внутрішня політика рф як чинник впливу на хід війни з Україною	69
Посилення авторитарного режиму в республіці білорусь на тлі російсько-української війни	71
Поглиблення співпраці рф з білоруссю та Іраном у воєнно-політичній сфері	72
Злочини росіян	74
Висновки	76
1.2 Воєнно-економічна обстановка	79
Економічна ситуація у світі	79
Економічна ситуація в росії	87
Економічна ситуація в Україні	97
Висновки	106
1.3 Воєнно-стратегічна обстановка	108
Обстановка навколо України	108
Загальна обстановка в Україні	112

	Часткова обстановка (положення, завдання, угруповання військ (сил) сторін на напрямках, способи ведення, напрями зосередження зусиль, результати воєнних дій)	116
	Обстановка у повітряному просторі України	132
	Комплектування та підготовка резервів зс рф	136
	Висновки	139
1.4	Хід воєнних дій	144
	У смузі відповідальності ОСУВ “Північ”	144
	У смузі відповідальності ОСУВ “Хортиця”	152
	У смузі відповідальності ОСУВ “Таврія”	185
	У смузі відповідальності ОСУВ “Одеса”	195
	Опис основних бойових дій за контроль над повітряним простором і акваторією Чорного та Азовського морів	202
	Дії авіації та протиповітряної оборони	203
	Дії Військово-Морських Сил у Чорноморській та Азовській операційних зонах	217
	Основні висновки четвертого етапу	228
	Додаток	232
	Розділ II. ПЯТИЙ ЕТАП ШИРОКОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ДРУГА СТРАТЕГІЧНА НАСТУПАЛЬНА ОПЕРАЦІЯ (кінець травня – початок листопада 2023 р.)	236
2.1	Воєнно-політична обстановка на п'ятому етапі широкомасштабної російської агресії проти України	236
	Суб'єкти воєнно-політичних відносин навколо російсько-української війни та їхні цілі	236
	Структурні зміни у міждержавних об'єднаннях на тлі російсько-української війни	259
	“Китайський блок” та країни Глобального Півдня: причини взаємотяжіння та підстави для збереження політичної дистанції	267
	Воєнно-політичні наслідки нападу ХАМАС на Ізраїль	270
	Воєнно-політичні рішення, події, процеси, їх сутність	271
	Поїздки Президента України на фронт як фактор консолідації суспільства навколо опору агресії	275
	Воєнна дипломатія України: формування нової системи угод у сфері безпеки та підтримки нашої держави	283
	Європейська інтеграція України. Вплив російсько-української війни на процес розширення ЄС	293
	Дипломатичні зусилля України та її партнерів з імплементації	297
	Формули миру	
	рф та її союзники	302
	Злочини росіян	320

	Висновки	325
2.2	Воєнно-економічна обстановка	329
	Економічна ситуація у світі	329
	Економічна ситуація в росії	339
	Економічна ситуація в Україні	346
	Висновки	358
2.3	Воєнно-стратегічна обстановка	360
	Обстановка навколо України	362
	Загальна обстановка в Україні	368
	Часткова обстановка (положення, завдання, угруповання військ (сил) сторін на напрямках, способи ведення, напрями зосередження зусиль, результати воєнних дій)	376
	Комплектування та підготовка резервів зс рф	421
	Висновки	426
2.4	Хід воєнних дій	430
	У смузі відповідальності ОСУВ “Північ”	430
	У смузі відповідальності ОСУВ “Хортиця”	437
	У смузі відповідальності ОСУВ “Таврія”	494
	У смузі відповідальності ОСУВ “Одеса”	521
	Опис основних бойових дій за контроль надповітряним простором і акваторією Чорного та Азовського морів	536
	Дії Військово-Морських Сил у Чорноморській та Азовській операційних зонах	536
	Дії авіації та протиповітряної оборони	544
	Основні висновки п'ятого етапу	560
	Додаток	564
	Примітки	576

Наукове видання

ДРУГИЙ РІК ВІЙНИ. ВИПРОБУВАННЯ НА МІЦНІСТЬ

Воєнно-історичний нарис російсько-української війни. Книга І.
(24.02.2023-24.02.2024)

Редактори:

канд. військ. наук В. Коваль, В. Назаров

Колектив авторів:

І. Косяк, канд. іст. наук В. Бідний, д-р наук з держ. упр. О. Боков, Д. Ведула, О. Гапоненко, М. Голка, Р. Гузь, д-р наук з держ. упр. О. Дегтяр, А. Змрочко, канд. іст. наук А. Коваль, канд. іст. наук М. Ковальчук, Д. Комаров, Р. Коршук, С. Косач, М. Крет, канд. іст. наук В. Куравський, д-р техн. наук Ю. Лисецький, М. Любашенко, А. Мирончук, д-р політ. наук С. Мокляк, канд. іст. наук О. Надтока, канд. іст. наук А. Оліяничук, канд. іст. наук О. Пагіря, д-р. іст. наук І. Патриляк, канд. політ. наук Ю. Семенюк, канд. іст. наук М. Таран, канд. іст. наук Я. Таран, PhD з історії та археології С. Таранець, канд. юр. наук С. Сівков, канд. іст. наук С. Хлонь, Б. Шопинський, А. Филипенко, канд. іст. наук Д. Черновол.

Коректор: Артем Папакін

Дизайн, верстка: Володимир Колибенко

Підписано до друку 12.11.2024. Формат 70х100 1/16.
Папір крейдований. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 54,18. Обл.-вид. аркушів – 40,56
Тираж 500 прим.

Видавець Бихун В. Ю.

вул. Леонтовича, 9, к. 18, м. Київ, 01054

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 5366 від 26.06.2017 р.

тел./ факс: +38 044 235 75 28

моб.: +38 050 310 22 04

e-mail: lk@ukr.net

<https://bykhun.org/>